

ИНТЕРВЈУ СА ДРАГАНОМ БАБИЋЕМ

Драган Бабић је млади писац из Србије који је свој таленат смјестио у модерне оквире друштвених мрежа. Овај тренд је најприје заживио на Западу, а настао је из потребе да се књижевност приближи читаоцима и да их укључи у сам процес стварања. Осим тога, и само стварање је измијењено, јер писце ограничава на одређен број карактера. Тај задатак, написати кратку причу, прихватљиву и разумљиву читаоцима, није нимало лак, јер се мора водити рачуна и о томе да и саме друштвене мреже имају специфичан концепт постојања. Овај писац је одлучио своју креативност изразити на Твитеру, гдје, као и у виртуелном свијету уопште, може окупити велики број читалаца, при чему није потребно тражити посреднике. У међувремену је Твитер својим корисницима омогућио кориштење 280, умјесто досадашњих 140 карактера, па ће бити интересантно пратити да ли ће се и кратка прича продужити или ће остати у већ поменутиим оквирима. Часопис *Ноема* у овом броју доноси интервју са Драганом Бабићем, са циљем да се и наша публика упозна са оваквим концептом стварања. Стога читаоцима, и оним традиционалним који књижевно дјело вреднују по стандардним мјерилима, али и оним модернијим, који су у сталној потрази за новим врелима инспирације, препоручујемо ову отворену и свима доступну платформу – @jakokratkaprica.

Могло би се рећи да писање прозе на друштвеним мрежама звучи исувише модерно за српску књижевност, која је, признаћете, често бивала затворена за индивидуалце који су помјерали границе у поезији и прози. Како сте се определијели за књижевност на Твитеру?

Драган Бабић: Врло једноставно, заправо. Одраније сам писао прозу и преферирао кратку форму и као читалац и као истраживач и као писац, те ми је додатно скраћење деловало занимљиво и изазовно. Мада сматрам да Твитер проза јесте нешто ново у нашој књижевности, не видим себе као нарочитог иноватора – већи број страних писаца, па чак и неколицина наших, радила је на причама унутар 140 карактера и пре мене, и постизала видљивост и успех.

Иако је књижевност данас скрајнута, за њен опстанак не треба бринути све док читаоци и писци проналазе пут једни до других. Мислите ли да је будућност књижевности активан однос између писаца и читалаца?

Драган Бабић: Између осталог, да. Проблем са данашњом књижевношћу је то што она зависи од политике, буџета, наклоности одређених инстанци и сличних фактора са којима не би смела да буде у таквом односу. Мислим да сви ми не би требало да се навикнемо да је ситуација једноставно таква и да се прилагодимо таквим односима, али смо приморани на то. Књижевност свакако неће нестати, а и маргина има одређене предности, ма колико свакодневних фрустрација доносила.

Колико друштвена мрежа као феномен помаже писцима? Ви са својим твитер причама имате непосредан однос са публиком – не зависите од издавача, а усудили бисмо се рећи и од критичара.

Драган Бабић: Друштвене мреже дају велику дозу слободе која је писцима неопходна, и прилику да наступају независно од цензуре, уредничке политике, (не)одобравања, итд. И то је добро, јер се израз тако развија, а сама књижевност јача. Ипак, издавачке куће, уредници, лектори, коректори и све

остале особе које стоје између писца, рукописа и читалаца постоје са разлогом, а улога управо уредника јесте да се постајају да оно што је написано постане још боље, тј. најбоље што може бити. Овакву улогу игра тек неколицина уредника данас пошто је већина приморана да се фокусира на организациону, логистичку, финансијску и дистрибутивну страну издаваштва. У том смислу, друштвене мреже имају своју предност јер омогућавају брзину и непосредност, али и ове предности треба узети са резервом.

Модел којим се служите већ постоји у свијету и јако је добро прихваћен. Колико је српски језик погодан за писање кратких форми и јесте ли се сусрели са неким ограничењима када је језик у питању?

Драган Бабић: Погодан је вероватно као и сваки други језик, али ја не желим или не умем да се на њима изражавам. Посебну драж ми доносе кратке а потентне речи, којима могу да кажем много без употребе великог броја словних знакова. Трудим се да пронађем такве синониме или да се одредим за личне заменице уместо имена, као и глаголске облике који су краћи, а имају исто или слично значење.

Једном приликом сте изјавили да код нас постоји „романоцентрично тржиште“. Иако не можемо да се не сложимо с Вама, рећи ћемо и то да читаоци (па и они најпосвећенији) имају све мање времена за обимна дјела, мада то ријетко признају. Мислите ли да је Ваш рад прилика да српска књижевност допре до већег броја читалаца, те да напоји оне који су гладни умјетности, а немају прилику да јој се посвете?

Драган Бабић: Не бих ишао толико далеко. Један од начина – ако не и једини, или бар најефикаснији – да наша књижевност допре до веће публике јесте анимирање нових генерација читалаца који ће приступити новим текстовима. Можда неко од њих може да почне са овим формама и постепено пређе на друге.

Како изгледа Ваш процес стварања? Да ли је он скраћен као и прича која настане?

Драган Бабић: Понекад. Више времена одузима ми идентификовање идеје погодне за приказивање у форми твитер приче, мада се и потрага за речима које су довољно кратке неретко одужи.

Шта мислите о људима који кратку причу сматрају недостојном, а нарочито им је неприхватљива твитер проза? Мислимо на оне који се „боре за књижевност“, а нијемо посматрају како се наша књижевност урушава свакаким издавачким подухватима?

Драган Бабић: Свако има право на одабир сопствене лектире. То што неко преферира једну форму, а не другу његов је избор, погрешан или не. Игнорисање једне целе форме, жанра или облика јесте грешка, али је то грешка оних који је чине, а не оних који стварају у игнорисаној форми, жанру или облику.

Шта мислите о нашој књижевној критици? Да ли је и она подлегла пред савременим изазовима?

Драган Бабић: Уколико под савременим изазовима сматрамо недостатак пажње, времена за посвећивање књигама и неадекватну финансијску компензацију, онда да. Књижевна критика би, између осталог, требало да буде један од мостова између дела и читалаца, а она се код нас претворила у много других ствари, толико различитих од своје примарне намере, да није ни чудо што има толико негативан третман у књижевној јавности. Такође, чињеница да часописи нису довољно финансијски подржани од одговарајућих инстанци је истовремено и узрок појединих проблема и ствар која додатно компликује целу ситуацију.

Који је Ваш став о савременој српској књижевности? Да ли је она достојна великих дјела минулих година?

Драган Бабић: Сигурно јесте, али ћемо то моћи да кажемо тек за деценију, две или три. Сетимо се само, на пример, *Днев-*

ника о Чарнојевићу – да ли су сви који су осуђивали, нападали и цензурисали тај рукопис могли да наслуте не само његову величину већ и значај у оквирима српске књижевности XX века? Продукција протеклих година изнедрила је неколико значајних наслова и неки од њих ће сигурно бити читани и у будућности, те зарадити епитет класика.

Да ли Ваша кратка прича има довољан број читалаца? И за крај, можете ли нам рећи како Ви видите своје писање – пишете ли још нешто осим твитер прича и имате ли намјеру да се посветите само овом формату и афирмишете га у потпуности?

Драган Бабић: Ја сам захвалан на својим читаоцима, колико год да их има, и драго ми је што они уопште постоје. Сем твитер прозе пишем кратке приче, књижевну критику и есеје, и трудим се да се сваком аспекту посветим довољно, премда ми је драго што сам успео да донекле допринесем афирмацији твитер прозе.

(Разговарала: Александра Савић)

Кратке приче:

Bilo je teško. Treba znati staviti tačku. Ali, sa tobom, kraj ne postoji. Ti svaku moju tačku pretvaraš u zarez. I uvek čekam sledeću priču.

* * *

Nestala je kako se i pojavila: iznenada. Ne znamo ko je okačio partu, niti ko ju je skinuo. Mislili smo da baka sa sprata ispod nema nikoga.

* * *

„Jesi bio u Bosni?“

„Bio.“

„I na Kosovu?“

„Da.“

„Preživeo NATO?“

„Naravno.“

„I ubio si se... zbog nje?“

„Ne. Zbog onoga što smo mogli biti.“

* * *

Na ivici bazena razmišlja o svojoj posebnosti. „Da li bi iko napisao roman o meni?“ A ako uradi nešto posebno?

Skida protezu sa noge.

Klizi.

* * *

Kap po kap, lek ulazi u njeno već usnulo telo, i sprema ga za zračenje. Svaka kap znači novi dan; svaki tretman je novi mesec.

Živi joj se.

* * *

Dečak skače sa mosta. Nestaje u reci. „Koji idiot“, pomislim. Spasava ženu koja se davi. Jedino ju je on čuo. „Koji sam ja idiot“, pomislim.

* * *

Zaljubljena u pedijatra svog sina, samo traži način da bude srećna. „Uzmi još sladoleda. Nema veze ako se razboliš. Ići će mama po lekove.“